

da = cosa de comer, &. Iainkoak bizi luzea emoten ba deust, eta ortarako astia, isplikatuko naz obeto.

"Alako edo olako maixuak (maixuk) jokera ori asi dauala-ta, beste barik ezin geinkio jarraitu. Nik neuk beintzat, ez", diño bedorrek. Bapo! "Nik neuk (barrero), moi je prantsesez, sekula ez neban entzun errian urtedun itza, urteko baiño... Erderismos Altube'ren idazkian jokera orren okerragaz konturatu arte". —Zure arrazoi motz bateri osteragiltza emongo neuskio, Altube iaunari zor iakon begirunea ez baneuko tarlean: "Alako edo olako maixuk esan dauala-ta, beste barik ezin geinkio jarraitu". Baiña goazen arrazoiketara. Dakidala nik ez dot erabili urtedun, baiña darabilenari ez deustot muxin egingo. Itxiozu pakean erriari. Gauza bat ondo esaten ba'dau, beste bat ondo esana surkitu lei, erriak esaten ez ba'dau bere. Altube iaunaren baimenagaz, ez dot uste urtedun txarto dagonik. Iñok ez dau itanduten "nungo edo noizko urte dozuz?" zenbat urte dozuz? ba, denporea gauza lez artzen dogula, -go, -ko, toki dira: etxeko, baserriko, mendiko, &.

"Jokera ori bidezkoa ba'litz (-a artikulua kendutea) nik be artuko neuke. Baiña orretarako arrazoiak emon bekidaz". —Parlatu, baiñan ori ez da enskera. Emon (nik) ezin uztartu dadi *ekidin*'ekin, biak -k gabedun adi-iabea behar baitabe. Etorri bekidaz, gertau bekidaz, eta abar ondo dagoz, bai. (Ni etorri, au gertatu), ez nik eta onek. Ori, idia astoagaz uztartutea da. Emon begidaz, bai; emon eta egin biak *k-dun* baitira.

Bedorren serbitzurako.

Orixe,

BIOTZA GORDIN

Biotza gordin, ezea...
Odolaren kea
ke eze, gordiña,
gorri antzean urdiña.
Ai urdiñaren gaztea!
Ai gorriaren griña!

**

Ba-du zugaitzak
zorne ixilla,
indar emango diona.
Alaxe dugu gizona:
biotz-mamian

odol aparra.
Odol apar purpuilpean
bere indarrak
gorri diraki
bor-bor ixillean...
Maitasun moztioa
sagardo biurtutzen
upel-sabelean...

**

Geldi, geldi, gazte susper!
lanean duzu biotza.
Apar likitsa bota dezaiño
sartu berriro zipotza.
Goza da bai moztioa:
moztioaren gozoa...
Edan da edan
xora zindezke;
xoramenaren moskorra...
Geldi, geldi, gazte susper!
odola duzu zikiña.
Zaude ixillik maitasun zai,
ameslari, alai,
naiz barnean miña...
Noiz zure ordua iritxiko ote?
Noiz garbituko odola?
Geldi, ameslari...
naiz barnean griña...

**

Biotza gordin, ezea...
Odolaren kea...
Orain bai maite duzula,
garbi, bulkotsu bai zera,
maitasunaren urrea...
Urrezko pakea!

Otarri

EUSKAL-ADITZA

Laister zuen eskuetarako eran izango da liburuxka pollit bat: «Euskal-aditza: Gipuzko - Bizkaierak. Paradigmas verbales y método racional para su estudio» deritzaiona.

Aditz berri bat?, esango diguzute. Bai ta ez. Euskal-berbua betikoa dugu; baiña ba-liteke, oraingo onetan, zenbaitetan baiño zuzenago aurkitzea (aurkibidean ikus dezakezute ori). Batez ere, beste alde onak dituela esango genuke: gipuzkera ta bizkaiera batera doaz ta, gaiñera, metodu bat du biontzat, ikas-bideak malkartsuegi ger-

eta irakurkizunen eragiñez. Baserritarrai, ostera, eztiak sekula entzun]. Or erantzuna. Nire erantzuna luzeago lizake, ta beste nunbait agertzeko asmetan naz, argi ta sakon.

"Probatu litekeenez, sekula ezta erabili Euskalerriko ifongo aldetan ekarri *dun* ogia, aspaldiko denboretan" —Proba eza zu, bada!

Gure autorerik zaharrenak atzoko dira. Len zer gertatu zan, joan eta billa. *Dun*'en alde or daukazuz euskaldun, ez euskaldun, bizardun, dirudun, eta senardun, esaterako. Azken au esan zahar baten, axular eta baiño zaharragoko errefau artan: "itxasturuaren emaztea, goizen senardun, arratsean alhargun". Ganera, zure errazoiari erantzunez, guk ez dogu esaten duan eta duen orreitan *a* ta *e* epentetika diranik, *edun* lez *iokatzen* *ba'dira*, bai *Un* lez *iokatzen* *ba'dira*. Zer da UN ori? Olabide zanaren balizkizun (hipotesi) bat. EDUN bere, hipotesi artu dadike; orregaitik ipinten dabe izartxoagaz. Ernamiña -u- dauan orren izen zaharragoa ez ote zediken (eiken, *pardon!* eikean) UN? Gure iokaera garbi garbiari begirata, baietz esan lei: *d-u-t*, (ne) *n-u-n*, (ne) *n-u-ke*, (ne) *n-u-ken*. Dana dala, ez dakigu zein uste dan erdinstel, eta bitartean, ondo da, batasunareko, arauz-erara dagon hipotesi bat artutea. Zuena arauz-ipurdi dago, Bizkaian ezik. Zergatik esaten dabe kiputzak *zenuen*, *zuen*, eta ez *zenuaten*, *zenueten*, *zuten*, *zueten*? esan bear lizakenez? (Nen-edu-n, zen-edu-n, z-edu-n; gen-edu-n, zen-edu-ten, z-edu-ten). Zergaitik esaten dabe nuke, zenuke, luke, gure aldera etorritik, eta ez nuake, nueke, zenuake, zenuke, luake, lueke? Bizkaitarrak ederto: neuke, leuke (*n-edu-ke*, *l-edu-ke*). Anarkia naiago dozue, ala? Ori ez da batasunera bidea.

Nuan, nuban (nungo giputz-erritan?), nuen (Napar-sortaldean eta Laphurdin), nubun (Naparroako sakan-errian), nuin (Laphurdin, Uztaritz aldean), niin, nin (Baxenabarren), nian (Xuberon), noon, non (Giputz-goierrin), nuun (an-emenka nahaste) nun (Napar-Gipuzkoetan amarretatik bederatzi); neuan, neban, nuan, naban, nauen, nabun, *nemen* (nik Araba'ko Zigoitian bildua): emeretzai aldetara. Egizu or batasuna! —Bai, eta errez, euskera idatzirako, *edun* hipotesi artu ezkerro: nen-edun (metatesiz nen-uden, neuen, nuen), &, &. Zuok alkar artu bear dozue. Nuan,

zuan *Radio Voz de Guipuzcoa* ta idazle batzuk; nuen beste idazle batzuk. Guk batasuna egiñik itzi gendun orretan.

"Orixe'k aipatzen duen NENDUN ortaz Gipuzkoan ezta arkituko arrastorik..." —Gaur ez, baiña gendun esan oi da, eta *néndun* esango zala uste izateko da; *ni* ta *gu* batean sortuko ziran bezala, *n-endun* eta *g-endun* bere bai. Zentzun onak ori diño. Ganera, esaten da *nindun*, gure baitarako ioka-itzetan. Lehenaldiaren ezaugarri edo nor-zantzu auek ditugu: *nen-*, *zen-*, *z-*; *gen-*, *zen-* (te), *z-* (te), *nin-*, *zin-*, *z-*, *gin-*, &, &.

"Bizkaiko erri bat edo bestetan..." —Baita gipuz-Gipuzko osoa baiño toki zabala-goan. Ken iozuz Gipuzkoari Bizkaigipuzkoa ta Napar-gipuzkoa. Zetan geratzen da? Orozko erri galanta beure ballerakaz, Zerberio, Arrankudiaga, ta inguruak Lezamatik asita itxas-egiraño, Mungi ta Laukiniz alde ez ete dira Gipuz-gipuzkoa baiño geiago lurrez?

Irigoiñen iauna, zure serbitzurako dago.

Orixe,

2) Kamiñazpi'ri erantzuna

Iauna: andi andirik dator bedorri, ta borobil borobil, niri lepo-ganetik zear-begiratu bat egiñaz. EKIN zanaren idazleetako ba zara, ta zerbaitxo irakurri *ba'do* zu, *ba-dakizu* nok sartu eban artikulua kentzeko moda txar edo on ori, eta iauntxo ori bizi dozu eta *ba-du* bere izena.

Zer arrazoi artikulua kentzeko? *Ba-dira* gitxienez ogetamar urte Artiz'tar Xabier'ek eskauta artikulua luze bat egin nebala nire arrazoiak emonaz. E-naz barrero lehengo gorakora (gonbitura) itzuliko, txakurra lez. Artikulu a ondo artua izan zan, eta ientea nire atzetik etorri zan. Zuk orain bestera eroaten *ba'do* zu, zu nagosi. Gaztelan esan daroiena: *el que más chifle, capador*. Diñozun *-a* ori ganez dago askotan. *Ba-dakizu* noz konturatu nintzan? Aspalditxoko urtietan, baxenabartar batekin ari nintzala. "Nongoa zira"?, nik, eta"—Donapaleuko", erantzuna. *De dónde eres?* —*De San Pelayo. No el de donde. El de San Pelayo*. Artatik asi nintzan neure baitaritzen. Batzutan edo askotan ez da kendu behar ganez dagola dirudien arren. Esaterako: au jateko da = para comer; jatekoa